

рез оподаткування господарської діяльності організацій. Адже ефективна система податкового менеджменту в організаціях здатна бути сполучною ланкою між різними стадіями і комплексами загальноекономічного менеджменту організацій як тактичного, так і стратегічного.

Отже, згідно з тенденціями щодо розвитку корпоративного податкового менеджменту в Україні, складовими системи податкового менеджменту підприємства повинні бути такі:

- стратегія оптимізації податкових зобов'язань з чітким планом її реалізації;
- формування облікової політики з метою оподаткування, спрямованої на максимальне використання можливостей для зниження податкового тягаря, передбачених податковим законодавством України, які розробляються з урахуванням зовнішніх і внутрішніх чинників;
- планування раціонального розміщення активів не тільки з погляду прибутковості інвестицій, але і розмірів податків, що сплачуються під час отримання доходів;
- оптимізація договірних відносин із контрагентами через вибір типу договору, партнера по бізнесу й умов операції; організація системи бухгалтерського і податкового обліку, що дають змогу оперативно отримувати об'єктивну інформацію для податкового менеджменту;
- визначення і моніторинг пільг, що діють в поточному і подальшому податкових періодах, якими має право користуватися підприємство;
- застосування об'єднаних і ефективних методик розподілу непрямих витрат, що дають змогу зменшити податкові платежі;
- розроблення системи контролю за наднормативними витратами, що не враховуються з метою оподаткування.

Висновки. Отже, зазначений підхід до визначення елементного складу системи корпоративного податкового менеджменту дасть змогу раціонально використовувати фінансові ресурси підприємства, спрямовуючи їх як на сплату необхідних податків, так і на розвиток виробництва, погашення кредиторської заборгованості. Водночас здійснення податкового менеджменту в межах підприємства повинне ґрунтуватися на комплексному використанні всіх зазначених вище елементів і з урахуванням усієї сукупності податків, що сплачуються підприємством, технічних й інших можливостей.

Література

1. Андрущенко В.Л. Синергійні елементи та ефекти податкового менеджменту / В.Л. Андрущенко // Фінанси України : журнал. – 2007. – № 10. – С. 97-101.
2. Крисоватий А.І. Податкова політика України: концептуальні засади теорії та практики : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук / А.І. Крисоватий. – Тернопіль : Вид-во ТДЕУ, 2006. – 32 с.
3. Литвиненко Я.В. Податкова політика / Я.В. Литвиненко. – К. : Вид-во МАУП, 2003 – 224 с.
4. Маглаперідзе А.С. Податковий менеджмент : навч. посібн. / А.С. Маглаперідзе, В.В. Храпкіна. – К. : Центр навч. літ-ри, 2008. – 328 с.
5. Проблеми розвитку податкової політики та оподаткування : монографія / за заг. ред. проф. Ю.Б. Іванова. – Х. : Вид. дім "ІНЖЕК", 2007. – 448 с.

Клепанчук О.Ю. Організація податкового менеджменту в процесі оподаткування суб'єктів малого бізнесу

Рассмотрен налоговый менеджмент, который осуществляет управление налоговой политикой в стране. Отмечено, что налоговый менеджмент является универсальным

инструментом управления, который обеспечивает специфические подходы к решению поставленных сегодня вопросов в сфере налогообложения и в широком понимании охватывает проблемы формирования государственных доходов за счет постоянных и временных источников (собственно налогов и ссуд), в узком – налоговая политика ограничивается сферой налогообложения, включая установление видов налогов, объектов, ставок, льгот, сроков и механизма фиксации поступления их в бюджет. Отмечено, что налоговый менеджмент реализуется через фискальную политику государства и использует все имеющиеся инструменты для снижения уровня налогов, а сущность менеджмента как непрерывного процесса раскрыта в его функциях.

Ключевые слова: налоговый менеджмент, налоговая политика, виды налогов, фискальная политика, налоги.

Klepanchuk O.Yu. Tax Management in the Process of Taxation of Small Business Subjects

Tax management that implement tax policy management in the country is examined. Tax management is marked to be the universal instrument of management, which provides the specific going near the decision of the questions put today in the field of taxation and in the wide understanding engulfs the problems of forming of state profits due to permanent and temporal sources (actually taxes and loans), in narrow – the tax policy is limited to the sphere of taxation, including establishment of types of taxes, objective, rates, privileges, terms and mechanism of fixing their budget revenues. It is marked, that tax management will be implemented through the fiscal policy of the state and uses all present instruments for the decline of tax level, and management essence as a continuous process is described in its functions.

Key words: tax management, tax policy, types of taxes, fiscal policy, taxes.

УДК 343.13:336.227.1 Доц. М.І. Копитко, канд. екон. наук – Львівський ДУВС

АНАЛІЗ ТРІАДИ "ПОТЕНЦІЙНИЙ ЗЛОВМИСНИК – ЗАГРОЗА – ОБ'ЄКТ" З ПОЗИЦІЇ ГАРАНТУВАННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ПРОМИСЛОВИХ ПІДПРИЄМСТВ

Досліджено теоретичні особливості процесу гарантування економічної безпеки підприємств промисловості України. Здійснено ґрунтовне аналізування елементів системи економічної безпеки суб'єктів господарювання. Основною дослідження є триада "потенційний зловмисник – загроза – об'єкт", на основі якої досліджено структуру процесу гарантування економічної безпеки для підприємницьких структур. Запропоновано підхід до класифікації загроз промислового підприємству, деталізовано поняття потенційного зловмисника та об'єктів системи економічної безпеки промислових підприємств.

Ключові слова: безпека, економічна безпека, промислове підприємство, потенційний зловмисник, загроза, об'єкт безпеки, система безпеки.

Постановка проблеми. Вітчизняним промисловим підприємствам після розпаду СРСР довелося зіткнутися з низкою проблем, найістотнішими з них були: відсутність центру управління, неможливість здійснювати поставки і закупівлі сировини і готової продукції в інші країни, які належали до Радянського Союзу, ліквідація налагоджених логістичних ланцюгів, невміння працювати в умовах ринкової економіки та багато інших. Ті підприємства, які змогли вчасно активізувати всі свої ресурси, спромоглися залишитися на ринку, а інші – або ліквідовані, або реорганізовані. Про такий стан дій свідчить кількість підприємств у першій половині 90-х років. Саме той час характеризується катастрофічно низкими показниками кількості підприємств, зокрема і промислових, які продовжували працювати.

За умов сьогодення, коли промислові підприємства функціонують понад 20 років, необхідною умовою утримання їхніх позицій є використання новітніх напрацювань, що передбачає впровадження інновацій при виробництві продукції, а також застосування перспективних методів управління.

Однією з умов подальшої стабільної діяльності є формування на кожному промисловому підприємстві комплексної системи економічної безпеки. А вже забезпечення безпеки підприємств сьогодні є тим фактором, який сприяє не тільки збереженню майна, цінностей та науково-технічного потенціалу підприємства, а попередить ризики при здійсненні діяльності, укладенні партнерських відносин, експортно-імпорتنих операціях, попередження відтоку кадрів, застереже від проявів недобросовісної конкуренції тощо.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Тему діяльності промислових підприємств досліджувало чимало вітчизняних та іноземних науковців, але проблема гарантування безпеки є недостатньо дослідженою через наявність різних підходів до її трактування. Тому особливої актуальності набуває формування комплексного підходу до створення і забезпечення ефективного функціонування системи економічної безпеки промислових підприємств.

Завдання дослідження. Дослідити особливості процесу гарантування економічної безпеки промислових підприємств з позиції врахування трьох ключових елементів "потенційний зловмисник – загроза – об'єкт".

Виклад основного матеріалу. Коли йдеться про економічну безпеку підприємства, то першочерговим завданням є виявити, що ж, насправді, означає поняття "безпека підприємства"

Як зазначено у [6, с. 10], безпека не може бути знеособленою, мається на увазі те, що небезпека, яка проявляється у *загрозах*, може бути породженою кимось або чимось, тобто *потенційним зловмисником* і одночасно спрямована на щось або когось – *об'єкт*. Цю композицію можна відобразити за допомогою схеми, що представлена на рис. 1, а поняття "безпека об'єкта", в нашому випадку – безпека промислового підприємства, – трактувати як збереження показників функціонування суб'єкта господарювання при дії на нього загроз зі сторони потенційного зловмисника.

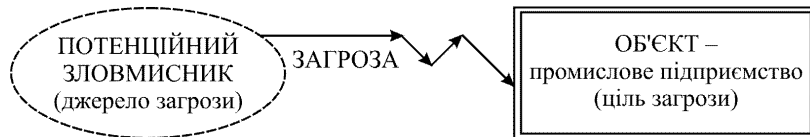

Рис. 1. Графічне представлення трактування поняття "безпека промислового підприємства" (авторська розробка)

Іншим визначенням поняття "безпека підприємства", що підтверджує такий підхід, є запропоноване у [2, с. 11], згідно з ким – це стан і здатність економічної системи (суб'єкта господарювання) протистояти небезпеці руйнування її оргструктури і статусу, а також перешкодам у досягненні цілей розвитку.

Для організації системи безпеки промислового підприємства необхідно чітко визначити її складові, тобто всіх об'єктів на підприємстві, які потребують забезпечення їхньої безпеки, потенційних зловмисників, а також загрози, які

потрібно попередити та нейтралізувати. Об'єктами у системі економічної безпеки промислових підприємств можуть бути:

- юридична особа (загалом);
- майно;
- транспорт;
- споруди і будівлі;
- інформація;
- кадровий потенціал;
- налагоджені логістичні схеми;
- фінансові ресурси;
- інтелектуальний потенціал;
- організаційна структура;
- мікроклімат у колективі;
- налагоджені партнерські відносини;
- політика роботи з клієнтами;
- внутрішньо-організаційні політики;
- комерційна і промислова таємниця;
- система заходів профілактики і протидії крадіжкам, недобросовісній роботі працівників, руйнування процесу "постачання-збут", підривання інноваційного процесу.

Наступним елементом у структурі системи економічної безпеки промислового підприємства є потенційні зловмисники. Говорячи про них варто відзначити реальних і потенційних конкурентів, тобто тих фізичних чи юридичних осіб, що на ринку пропонують аналогічний товар чи послуги і орієнтуються на того самого споживача. Згадуючи про конкурентів, доцільно зазначити, що про них можна дізнатися законним способом з відкритих джерел і не прикладаючи багато зусиль, але є й багато інших зловмисників, про існування яких у більшості випадків підприємства, навіть, не здогадуються. Такими зловмисниками, згідно з [6, с. 12], можуть бути:

- особи, що зазіхають на майно (будинки і споруди – орендовані і власні, устаткування, транспорт, комунікації, комерційні зразки, винаходи тощо);
- особи, що зазіхають на інформацію (плани, внутрішні звіти, офіційна документація з грифом "для службового користування", джерела доходу, шляхи залучення інвестицій, партнерські договори, комерційна таємниця);
- особи, що зазіхають на зв'язки (з постачальниками, споживачами, органами місцевої влади, з контролюючими органами, з іноземними контрагентами);
- особи, що зазіхають на персонал (висококваліфіковані працівники, особи, що володіють важливою внутрішньо-організаційною інформацією, озлоблені на підприємство працівники);
- ті, що зазіхають на клієнтів.

Також до потенційних зловмисників можна віднести кримінальні елементи, корупційних працівників державних органів, навколишнє середовище, військові конфлікти. Саме останні є актуальним проявом дій зловмисників для вітчизняних підприємств внаслідок активізації терористичних угруповань у Луганській та Донецькій областях України у 2014 р.

Третім елементом у системі економічної безпеки промислових підприємств є загрози. Згідно з визначенням, поданим у [5, с. 6], загроза – це дія дестабілізуючих природних факторів і/або суб'єктивних, пов'язаних з порушенням законів, норм та технологій, що може спричинити реальні або потенційні втрати, здатні викликати небезпеку для підприємства.

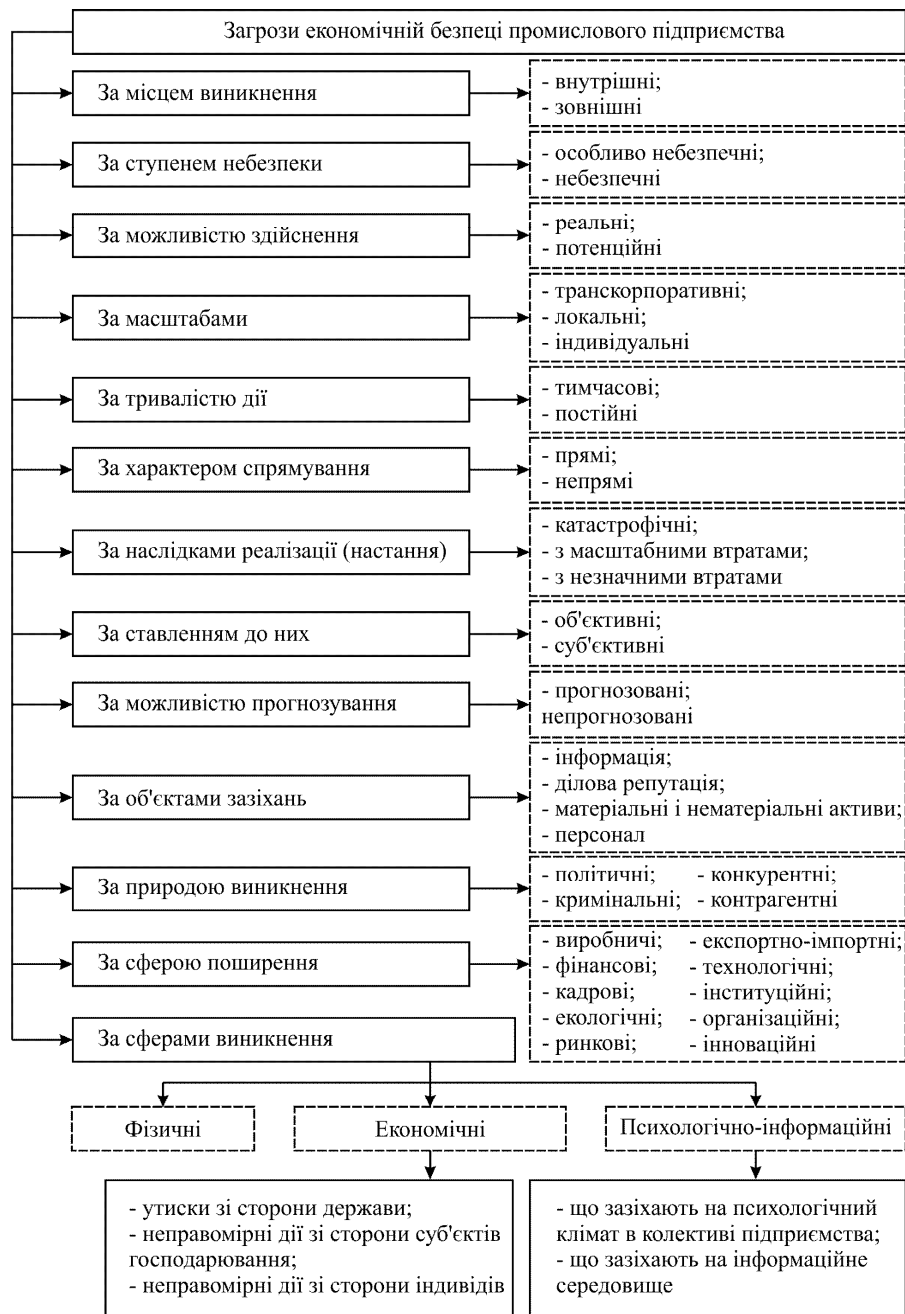

Рис. 2. Класифікація загроз економічній безпеці промислового підприємства (авторська розробка)

Крім цього, для глибшого розуміння поняття загроза можна використати запропоноване у [1, с. 25], згідно з яким під загрозою розуміють спрямовані в суспільстві економічні та інші умови, здатні прямо або опосередковано впливати на економічну безпеку суб'єкта господарювання у теперішньому або найближчому майбутньому. Повний перелік загроз для промислового підприємства неможливо скласти, адже з кожним днем з'являються інші або відходять на другий план уже наявні. Авторський підхід до класифікації загроз наведено на рис. 2.

Запропоновану класифікацію можна доповнювати, але доцільнішим для промислового підприємства є моніторинг запропонованих загроз і прийняття заходів – у разі їх настання.

Висновки. Таким чином, ґрунтовно досліджено та проаналізовано елементи системи економічної безпеки промислового підприємства. Чітке виокремлення вказаних елементів кожним підприємством і включення їх до Концепції власної безпеки допоможе підвищити рівень прибутковості підприємства і нейтралізувати значну кількість дестабілізуючих факторів.

Література

1. Економічна безпека : навч. посібн. / О.С. Користін, О.І. Барановський, Л.В. Герасименко та ін.; за ред. О.М. Джужі. – К. : Вид-во "Алерта"; КНТ; Центр навч. літ-ри, 2010. – 368 с.
2. Ортинський В.Л. Економічна безпека підприємств, організацій та установ : навч. посібн. [для студ. ВНЗ] / В.Л. Ортинський, І.С. Керницький, З.Б. Живко та ін. – К. : Вид-во "Правова єдність", 2009. – 544 с.
3. Камлик М.І. Економічна безпека підприємницької діяльності. Економіко-правовий аспект : навч. посібн. [для студ. ВНЗ] / М.І. Камлик. – К. : Вид-во "Атіка", 2005. – 432 с.
4. Козаченко Г.В. Економічна безпека підприємств: сутність та механізм забезпечення : монографія / Г.В. Козаченко, В.П. Пономарьов, О.М. Ляшенко. – К. : Вид-во "Лібра", 2003. – 280 с.
5. Франчук В.І. Основи економічної безпеки : навч. посібн. / І.Ф. Василь. – Львів : Вид-во Львівського ДУВС, 2008. – 203 с.
6. Брягин О.В. Безопасность Вашего бизнеса. Советы постороннего. Системный подход, аналитические материалы, практические рекомендации / О.В. Брягин. – К. : Изд-во КНТ, 2006. – 228 с.

Копытко М.И. Анализ триады "потенциальный злоумышленник – угроза – объект" с позиции гарантирования экономической безопасности промышленных предприятий

Исследованы теоретические особенности процесса обеспечения экономической безопасности предприятий промышленности Украины. Осуществлен основательный анализ элементов системы экономической безопасности субъектов хозяйствования. Основной исследовательской выступает триада "потенциальный злоумышленник – угроза – объект", на основе которой исследована структура процесса обеспечения экономической безопасности для предпринимательских структур. Предложен подход к классификации угроз промышленному предприятию, детализировано понятие потенциального злоумышленника и объектов системы экономической безопасности промышленных предприятий.

Ключевые слова: безопасность, экономическая безопасность, промышленное предприятие, потенциальный злоумышленник, угроза, объект безопасности, система безопасности.

Копытко М.И. The Analysis of "Potential Hostile – Threat – Object" Triad from the Standpoint of Ensuring Economic Security of Industrial Enterprises

Some theoretical features of the process of ensuring economic security of industrial enterprises in Ukraine are explored. The analysis of the elements of economic security system of

economic entities is made. The basis of the research is the triad "potential hostile – threat – object" that is used to investigate the structure of the process of ensuring economic security for businesses. The approach to the classification of threats of industrial enterprises, detailed concept of potential intruders and objects in the system of economic security of industrial enterprises are proposed.

Key words: security, economic security, industrial plant, a potential attacker, the threat, facility security, security system.

УДК 650.012.7

Ст. викл. О.О. Королович – Мукачівський ДУ

МІСЦЕ ВНУТРІШНЬОГО ФІНАНСОВОГО КОНТРОЛЮ В СИСТЕМІ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ КОРПОРАТИВНОГО ПІДПРИЄМСТВА

Окреслено місце внутрішнього фінансового контролю в системі забезпечення ефективності діяльності корпоративного підприємства. Це актуалізує такі дослідницькі завдання: визначення місця внутрішнього фінансового контролю в системі забезпечення ефективності діяльності іноземного корпоративного підприємства в межах відкритої та закритої моделей функціонування; визначення внутрішнього фінансового контролю як вагомому інструменту забезпечення ефективності діяльності корпоративного підприємства з іноземними інвестиціями; окреслення принципової різниці моделей внутрішнього фінансового контролю корпоративного підприємства з іноземними інвестиціями. Отримані результати надалі можна використати для формування моделі організації ефективно функціонуючої системи внутрішнього фінансового контролю на корпоративних підприємствах.

Ключові слова: модель, внутрішній фінансовий контроль, іноземні інвестиції.

Актуальність дослідження. У сучасних реаліях наявне збільшення кількості іноземних інвестицій, які надходять в Україну, незважаючи на нестабільну політичну ситуацію. Так загальний обсяг внесених із початку інвестування в економіку України прямих іноземних інвестицій (акціонерного капіталу) на кінець 2013 р. становив 65,8 млн дол. США, що на 12,2 % більше, ніж відповідні обсяги на початок 2012 р., і на 33,2 % більше, порівняно з 2011 р. [1]. При цьому основні обсяги окреслених інвестицій спрямовуються переважно у вже розвинені сектори економіки України, а саме у [30]: промисловість (31,1 %); оптову і роздрібну торгівлю – 11,1 %; операції з нерухомим майном – 7,2 %. Значний обсяг іноземних інвестицій (акціонерного капіталу) залучено у фінансову та страхову діяльність – 29,7 %. Внаслідок окресленої динаміки постало питання щодо трансформації місця фінансового контролю в системі забезпечення ефективності діяльності в межах підприємств у структурі корпоративних фінансів, де наявні іноземні інвестиції.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблеми окреслення місця внутрішнього фінансового контролю корпоративного підприємства розглядають С.В. Сагова [2], В.Р. Бойко [3], М.М. Леус [4] та ін. Однак ці наукові праці є досить узагальненими та майже не наводять інформації щодо: 1) сутності іноземних інвестицій, як найважливішої категорії фінансового контролю; 2) специфіки внутрішнього фінансового контролю залежно від частки іноземних інвестицій в акціонерному капіталі (складеному майні підприємства); 3) міжнарод-

них особливостей фінансового контролю на підприємствах, у статутному капіталі яких наявні іноземні інвестиції. Основний акцент досліджень зосереджено на аналізі змістовного наповнення категорії "іноземна інвестиція", як економічного явища. Рівень такої важливості визначається критерієм участі іноземного інвестора та його часткою у статутному капіталі. Це пов'язано з тим, що законодавчо виділені дві категорії корпоративних підприємств, у статутному капіталі яких наявні іноземні інвестиції: 1) корпоративні підприємства з іноземними інвестиціями; 2) іноземні корпоративні підприємства.

Метою роботи є окреслення місця внутрішнього фінансового контролю в системі забезпечення ефективності діяльності корпоративного підприємства.

Це актуалізує такі дослідницькі завдання: 1) визначення місця внутрішнього фінансового контролю в системі забезпечення ефективності діяльності іноземного корпоративного підприємства в межах відкритої та закритої моделей функціонування; 2) визначення внутрішнього фінансового контролю як вагомому інструменту забезпечення ефективності діяльності корпоративного підприємства з іноземними інвестиціями; 3) вивчення принципової різниці моделей внутрішнього фінансового контролю корпоративного підприємства з іноземними інвестиціями.

Виклад основного матеріалу дослідження. Так, іноземні корпоративні підприємства – це корпоративні підприємства, які створені за законодавством України, що чинне, виключно на основі власності іноземців або іноземних юридичних осіб, або діючі підприємства, придбані повністю у власність цими особами (відповідно до ст. 117 р. II Господарського кодексу України – далі ГКУ) [5]. Констатовано, що таке підприємство діє виключно на основі об'єднання власності іноземців або іноземних юридичних осіб і саме їх частки (та їх прибутковість) у складеному майні підприємства стають базовим об'єктом контролю. Місце внутрішнього фінансового контролю в системі забезпечення ефективності діяльності іноземного корпоративного підприємства варіюється у межах відкритої та закритої моделей функціонування, що охарактеризовані у таблиці.

Так, для відкритих іноземних корпоративних підприємств внутрішній фінансовий контроль додатково стає інструментом власника з попередження небезпеки поглинання і витрати контролю над часткою прав власності та утилку його інтересів унаслідок нерівноважної влади (власник контрольного пакета акцій може отримувати ренту від скорочення доходів).

Корпоративні підприємства з іноземними інвестиціями визнаються такими (відповідно до ГКУ ст. 116 р. II та Закону України "Про режим іноземного інвестування" від 19 березня 1996 р.) за наявності в їх статутному капіталі іноземних інвестицій у розмірі, який перевищує 10 % такого капіталу [6]. Відповідно до такого визначення, відповідний суб'єкт господарювання:

- набуває статусу підприємства з іноземними інвестиціями з дня зарахування іноземної інвестиції (відповідним обсягом 10 % від загального статутного капіталу) на його баланс;
- втрачає статус підприємства з іноземними інвестиціями з дня, коли іноземні інвестиції у балансі стануть нижчими за 10 % від загального статутного капіталу.